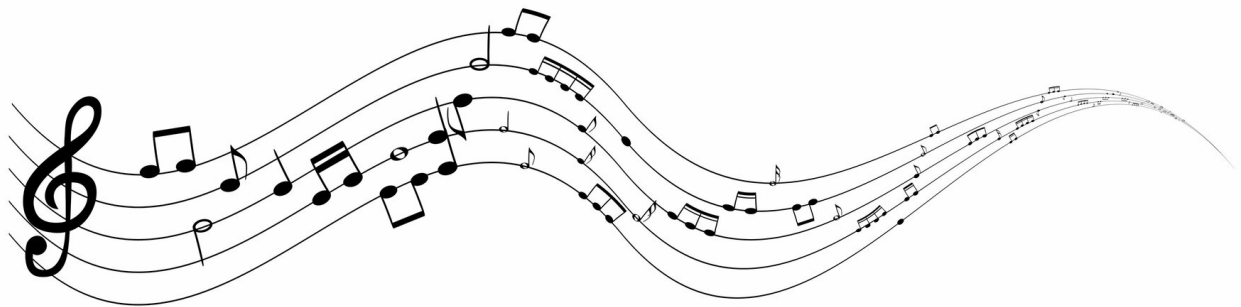

Improwizowanie pytań i odpowiedzi na przykładzie piosenki

- [Improwizowanie pytań i odpowiedzi na przykładzie piosenki](#)

Improwizowanie pytań i odpowiedzi na przykładzie piosenki

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.

1. W zakresie śpiewu. Uczeń:

5) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:

A) struktury melodyczne,

6) improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

1. Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:

2) określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).

Nauczysz się

opisywać elementy języka muzycznego;

- improwizować odpowiedzi muzyczne;
- wskazywać elementy okresu muzycznego;
- stosować właściwą terminologię muzyczną.

Motyw, temat i fraza – język muzyczny

Muzyka, podobnie jak język, przekazuje informacje, intencje oraz emocje. Dzieło muzyczne złożone jest z **motywów**, będących najmniejszymi elementami melodii. Co najmniej dwa motywy składają się na **frazę muzyczną**. Klasyczne zdanie muzyczne zbudowane jest z dwóch dwutaktowych fraz. Dzieła o skomplikowanej budowie mogą posiadać wiele fraz muzycznych, a także ich przekształceń.

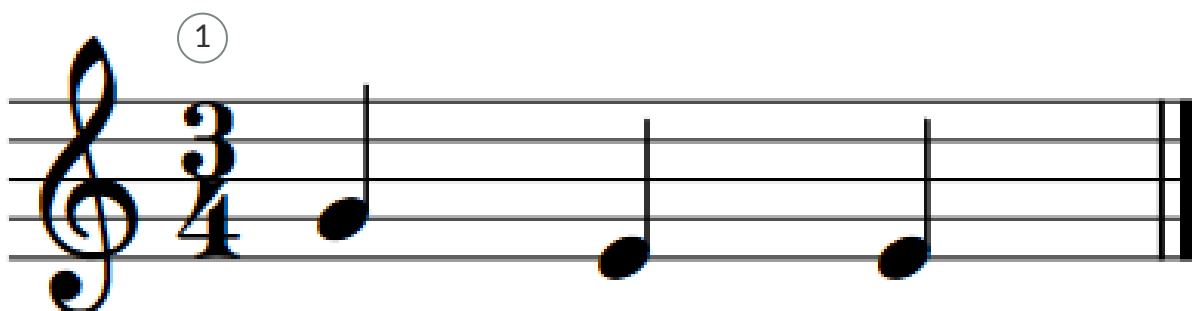
Okres muzyczny powstaje z dwóch zdań tj. z poprzednika i następnika, obie te części zbudowane są z fraz oraz motywów. W największym uproszczeniu poprzednik możemy uznać za pytanie, zaś następnik za odpowiedź, w ten sposób okres muzyczny możemy nazwać pytaniem i odpowiedzią.

W bardziej szczegółowym znaczeniu poprzednik jest wyrazem gromadzonych się napięć (melodia zawiesza się na **dominancie**), które to następnik rozwiązuje **toniką**.

Polecenie 1

Zapoznaj się z motywami i zdaniami muzycznymi piosenki *Wlazł kotek na płotek*. Określ rolę elementów języka muzycznego.

Motywy

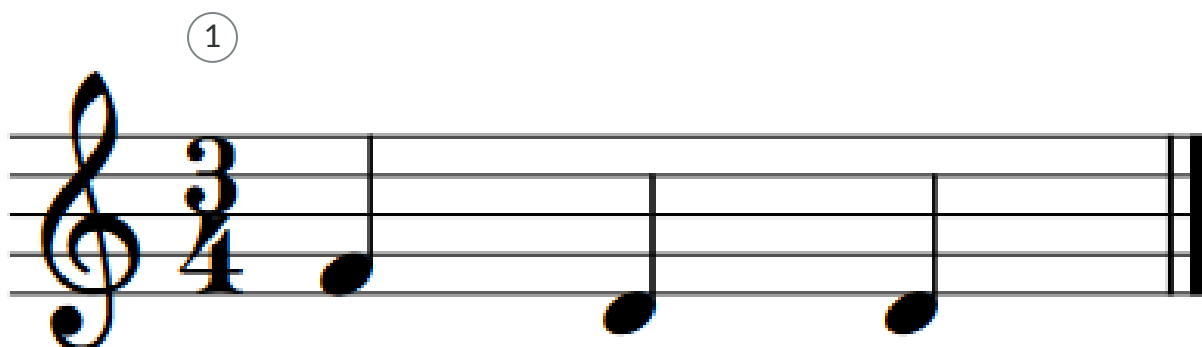

1

Wlazł kotek na płotek - motyw 1.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

„Wlazł kotek na płotek” – motyw 1, online-skills, CC BY 3.0

1

Wlazł kotek na płotek - motyw 2.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

„Wlazł kotek na płotek” – motyw 2, online-skills, CC BY 3.0

1

Włazł kotek na płotek - motyw 3.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

„Włazł kotek na płotek” – motyw 3, online-skills, CC BY 3.0

1

Włazł kotek na płotek - motyw 4.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

„Włazł kotek na płotek” – motyw 4, online-skills, CC BY 3.0

Zdanie muzyczne

1

Włazł kotek na płotek - poprzednik.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/Pul9iSeun>

„Włazł kotek na płotek” – poprzednik, online-skills, CC BY 3.0

1

Włazł kotek na płotek - następnik

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/Pul9iSeun>

„Włazł kotek na płotek” – następnik, online-skills, CC BY 3.0

Okres muzyczny

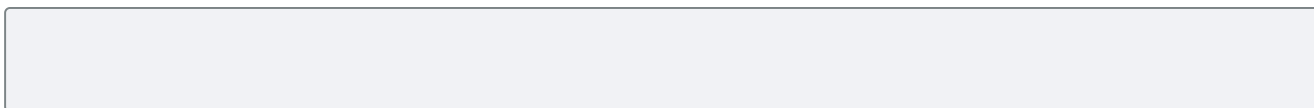

1

Włazł kotek na płotek - okres muzyczny.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

„Włazł kotek na płotek” – okres muzyczny, online-skills, CC BY 3.0

Przykład pytania i odpowiedzi – *Uciekaj myszko do dziury*

Melodia pierwszych czterech taktów piosenki przypomina pytanie, czyli poprzednik. Kolejne stanowią odpowiedź, czyli muzyczny następnik.

1

Poprzednik utworu *Uciekaj myszko do dziury*

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

1

1

Następnik utworu *Uciekaj myszko do dziury*

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

Następnik utworu „Uciekaj myszko do dziury”, AMFN, CC BY 3.0

Polecenie 2

Zapoznaj się z zapisem nutowym i nagraniem poprzednika utworu *Uciekła mi przepióreczka*.
Zaimprovizuj i zaśpiewaj jego **następnik**, a następnie porównaj go z oryginałem.

POPRZEDNIK

Poprzednik utworu „Uciekła mi przepióreczka” - zapis nutowy, online-skills, CC BY 3.0

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D49vAWRQg>

Poprzednik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0

Poprzednik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0

Zagrane na fortepianie dźwięki: a, b, c2, c2, c2, c2, a, a, b, d2, g, a, b, b, b, b, g, g, a, c2. Czyli poprzednik piosenki “Uciekła mi przepióreczka” Po wysłuchaniu tego fragmentu mamy wrażenie że muzyka wytworzyła napięcie, które nie zostało rozwiązane. Jakby ktoś zadał pytanie bez odpowiedzi.

NASTĘPNIK

Następnik utworu „Uciekła mi przepióreczka” - zapis nutowy, online-skills, CC BY 3.0

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D49vAWRQg>

Następnik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0

Następnik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0

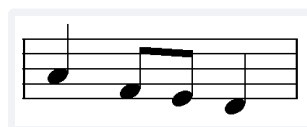
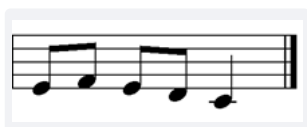
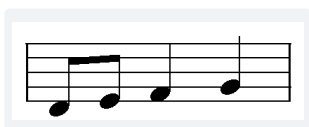
Zagrane na fortepianie dźwięki: f, g, a, a, a, a, f, a, c2, b, g, g, a, b, b, d2, c2, b, e, g, f. Czyli następnik piosenki „Uciekła mi przepióreczka” Po wysłuchaniu tego fragmentu mamy wrażenie że muzyka zakończyła się. Napięcie została rozwiązane.

Polecenie 3

Dobierz się w parę z koleżanką lub kolegą. Ustalcie między sobą, kto będzie zadawał pytania, a kto udzieli na nie odpowiedzi. Następnie zaimprovizujcie muzyczny dialog: pytania mogą obejmować różnorodną tematykę – samopoczucie, pogodę, aktualne sprawy... Osoba „zadająca pytania” wymyśla melodię do tekstu „poprzednika”. Pamiętajcie, że pytanie często kończy się zawieszeniem głosu. Osoba „odpowiadająca” uważnie słucha „poprzednika”, by potem odpowiedzieć na nie. „Następnik” – czyli odpowiedź – może być zainspirowana melodią pytania. Po krótkim dialogu zamieńcie się rolami.

Ćwiczenie 1

Przyjrzyj się zamieszczonemu poniżej poprzednikowi. Następnie z wszystkich podanych taktów ułóż odpowiedni następnik. Zadbaj o to, by zdanie muzyczne miało regularną, symetryczną budowę.

Ćwiczenie 2

Wysłuchaj poprzednika (nagranie nr 1) oraz trzech proponowanych następników (nagrania nr 2-4) - który z nich będzie Twoim zdaniem najlepszą odpowiedzią dla muzycznego pytania?

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D49vAWRQg>

Nagranie nr 1, AMFN, CC BY 3.0

Na nagraniu poprzednik z piosenki "Siedzi sobie zając pod miedzą". Po wysłuchaniu tego fragmentu mamy wrażenie że muzyka wytworzyła napięcie, które nie zostało rozwiązane. Jakby ktoś zadał pytanie bez odpowiedzi.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D49vAWRQg>

Nagranie nr 2, AMFN, CC BY 3.0

Przykład pierwszy. Po wysłuchaniu tego fragmentu mamy wrażenie że muzyka wytworzyła napięcie, które nie zostało rozwiązane. Jakby ktoś zadał pytanie bez odpowiedzi.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D49vAWRQg>

Nagranie nr 3, AMFN, CC BY 3.0

Przykład drugi. Po wysłuchaniu tego fragmentu mamy wrażenie że muzyka zakończyła się. Napięcie zostało rozwiązane.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D49vAWRQg>

Nagranie nr 4, AMFN, CC BY 3.0

Przykład trzeci. Po wysłuchaniu tego fragmentu mamy wrażenie, że muzyka wytworzyła napięcie, które nie zostało rozwiązane. Jakby ktoś zadał pytanie bez odpowiedzi.

Nagranie nr 4

☐ Nagranie nr 2

☐ Nagranie nr 3

Ćwiczenie 3

Wysłuchaj nagrań dźwiękowych. Określ które z nich jest poprzednikiem, a które następnikiem utworu.

Materiały audio dostępne pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/Pul9iSeun>

1 poprzednik

0 następnik

Ćwiczenie 4

Zaznacz najmniejszy element języka muzycznego.

☐ Fraza

☐ Motyw

☐ Zdanie

Ćwiczenie 5

Połącz w pary pojęcie z definicją.

Tonika

pierwszy dźwięk (stopień) gamy durowej lub molowej.

Dominanta

V stopień skali lub gamy durowej albo molowej.

Ćwiczenie 6

Zaznacz, którym elementem języka muzycznego jest fragment przedstawiony na nagraniu.

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PuI9iSeun>

☐ Temat

☐ Poprzednik

☐ Następnik

☐ Fraza

☐ Motyw

Ćwiczenie 7

Wskaż metrum utworu *Uciekaj myszko do dziury*.

☐ 3/8

☐ 5/8

☐ 3/2

☐ 3/4

Słownik pojęć

Dominanta

1. V stopień skali lub gamy durowej albo molowej, także akord zbud. na tym stopniu, najczęściej trójdźwięk durowy (D), także akord septymowy (D7) oraz nonowy (D9), reprezentujący funkcję harmoniczną przeciwstawną tonice, dążący do rozwiązania się na nią.

Forma muzyczna

termin określający konstrukcję dzieła muzycznego z punktu widzenia współdziałania wszystkich elementów muzyki (rytmu, metrum, melodyki, harmoniki, dynamiki, agogiki i kolorystyki).

Fraza muzyczna

muzyczna struktura dźwiękowa powstająca w wyniku współdziałania różnych elementów muzycznych, głównie melodii, rytmu i harmonii; Dwie frazy tworzą zdanie muzyczne.

Motyw muzyczny

charakterystyczny fragment melodii, powtarzający się i rozwijany w utworze muzycznym.

Następnik

drugie z dwu zdań okresu muzycznego, stanowiące rozładowanie napięć nagromadzonych w zdaniu pierwszym.

Okres muzyczny

część utworu muzycznego, będąca całością pod względem melodii, harmonii, rytmu itp.

Poprzednik

pierwsze z dwu zdań okresu muzycznego gromadzące napięcia, które są rozładowywane w drugim zdaniu.

Takt

jednostka regularnego podziału metrycznego w utworze muzycznym.

Temat muzyczny

materiał melodyczny lub melodyczny i harmoniczny stanowiący podstawę struktury dzieła muzycznego.

Tonika

pierwszy dźwięk (stopień) gamy durowej lub molowej; także akord zbudowany na tym stopniu, głównie w postaci trójdźwięku durowego, molowego, akordu z dodaną sekstą, septymowego;

Słownik pojęć opracowano na podstawie:

<https://sjp.pwn.pl/>

Jerzy Habela, *Słowniczek Muzyczny*, PWM, Kraków 1998.

Biblioteka muzyczna

2	„Wlazł kotek na płotek” – motyw 2, online-skills, CC BY 3.0
3	„Wlazł kotek na płotek” – motyw 3, online-skills, CC BY 3.0
4	„Wlazł kotek na płotek” – motyw 4, online-skills, CC BY 3.0
5	„Wlazł kotek na płotek” – poprzednik, online-skills, CC BY 3.0
6	„Wlazł kotek na płotek” – następnik, online-skills, CC BY 3.0
7	„Wlazł kotek na płotek” – okres muzyczny, online-skills, CC BY 3.0
8	Poprzednik utworu „Uciekaj myszko do dziury”, AMFN, CC BY 3.0
9	Następnik utworu „Uciekaj myszko do dziury”, AMFN, CC BY 3.0
10	Poprzednik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0 Poprzednik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0
11	Następnik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0 Następnik utworu „Uciekła mi przepióreczka”, online-skills, CC BY 3.0

Bibliografia

Aleksander Frączkiewicz, Franciszek Skołyszewski, *Formy muzyczne T. 1-2*, PWM Warszawa 1988.

Andrzej Chodkowski, *Encyklopedia muzyki*, PWM, Warszawa 1995.

Danuta Wójcik, *ABC form muzycznych*, Musica Iagellonica 1999.

Jerzy Habela, *Słownik muzyczny*, PWM, Kraków 1998.